

Een bulletin uitgegeven
voor de bewoners van Frederiksoord
en omgeving

DE STAR

redactie@de-star.nl
www.de-star.nl

Hernieuwde uitgave
Jaargang 14 · Uitgave 4 · December 2020

Een nieuwe website voor De Star

Frederiksoord Nu

FREDERIKSOORD – Vanwege een nieuwe golf van het Covid virus gingen in oktober de horeca en het museum weer dicht. Dat was opnieuw een flinke tegenvaller. De zorgen zijn voor alle betrokkenen weer groot, vooral omdat de komende maanden onzeker blijven.

Ook internationaal zorgt de pandemie voor enorme problemen. Een van de gevolgen is dat de geplande 44e vergadering van het Werelderfgoedcomité in november opnieuw werd uitgesteld tot zomer 2021. In de Chinese stad Fuzhou zal dan de nominatie van de Koloniën van Weldadigheid worden besproken. We moeten maar denken: 'Wat in het vat zit, verzuurt niet'.

Ondanks Covid is het gelukt dit jaar nog een 4e nummer van De Star uit te brengen. Extra aandacht is er dit keer voor bijna 150 jaar broodvoorziening in Frederiksoord. De naam Spikman is hier onverbreeklijk mee verbonden. In 1999 werd de bakkerij schuin tegenover De Gasterij definitief gesloten. Maar gelukkig kunnen de inwoners van Frederiksoord sinds vorig jaar weer vers brood krijgen in De Gasterij. De historische foto is van de molen van Spikman, die helaas in 1947 door brand werd verwoest. (► Bron: Popke Oosterhof) Er zijn nog altijd inwoners die hopen op een herbouw van deze koloniemolen.

Een goed bericht is dat de ontwikkelingen om verblijf en zorgfaciliteiten te realiseren op het terrein van de voormalige tuinbouwschool weer

opgang komen. Begin 2021 wordt een Besluit onder Voorwaarden verwacht van het College van Westerveld. Daarna kunnen de plannen voor verblijfsaccommodaties voor zorg, toerisme, gezondheid en vitaliteit worden omgezet in concrete uitvoering. Heel nadrukkelijk wordt in het plan de restauratie van de tuinen betrokken. Zorgondernemer Ruud Slot zegt in het voorjaar meer informatie te kunnen geven aan de omwonenden.

Vernieuwde site De Star

De Star had een sluimerende website. De afgelopen maanden heeft de redactie de site in een nieuw jasje gehesen en voor meerdere doelen geschikt gemaakt. De abonnees van de digitale versie hebben al ontdekt dat ze bij een nieuwe uit-

gave van De Star met een klik van de muis worden doorgeschakeld naar een pagina waar de nieuwe editie kan worden gedownload. Vanwege een eenduidige herkenbaarheid is het uiterlijk van de website in overeenstemming gebracht met andere sites in Frederiksoord rondom het erfgoed van de Maatschappij van Weldadigheid. Met deze vernieuwde website - www.de-star.nl - wil de redactie de drie-maandelijkse uitgave van De Star aanvullen en versterken. We houden u beter op de hoogte van actualiteiten. Onderwerpen die meer tekstruimte vragen, krijgen ruimte op de website. Alle eerder verschenen uitgaven zijn te downloaden. En ook onze sponsors krijgen extra aandacht. Voor een gratis digitaal abonnement kunt u zich onderaan de De Star-website aanmelden en op het item 'Contact' kunt u uw vragen en opmerkingen kwijt. Het e-mailadres van de redactie is redactie@de-star.nl.

We heten Wanda Torrenge welkom als nieuw redactielid. Zij zal zich met name bezig houden met de website. De redactie wenst u, ondanks de beperkingen, goede feestdagen toe. Laten we hopen dat in het nieuwe jaar het leven met het coronavirus gemakkelijker wordt.

Bierspecialzaak in de voormalige NTM tramremise

uitdaging opgepakt en zijn de trotse eigenaars van **BiervanEijk**, een specialzaak voor speciaal bieren, die normaliter niet in de supermarkt te vinden zijn en soms zelfs maar één keer worden gebrouwen.

Als gevolg van de coronacrisis zijn er veel banen in de horeca verdwenen en hebben de voormalige horeca-exploitanten Marjan en Rogier de kans gegrepen om hun nieuwe droom te verwezenlijken. De keuze voor een bierspecialzaak komt niet uit de lucht vallen. Rogier heeft met succes drie opleidingsniveaus van de vakopleiding STIBON doorlopen en mag zich Biersommelier noemen. Je zult hem dan ook meestentijds in de winkel aantreffen. Echtgenote Marjan brengt, ook met haar expertise als wijndocent, essentiële kennis in bij de opzet van deze nieuwe zaak.

Marjan en Rogier wonen in Wapserveen en Rogier was oorspronkelijk woonachtig in Noordwolde/Oosterstreek. Zij zijn dan ook goed bekend met onze omgeving en met name met de tramremise, waar zij al langer oog voor hadden.

Het logo van de zaak stelt een gestileerde hopbel voor. Dat is de bloem van de hopplant, die in het bierbrouwproces een belangrijke rol vervult. Op www.biervaneijk.nl is meer informatie te vinden over het aanbod.

FREDERIKSOORD – Er is veel werk verzet om het oude pand van de tramremise zowel van binnen als van buiten op te knappen, maar dan heb je ook wat. Marjan en Rogier van Eijk hebben de

Koloniekerkje in trek

FREDERIKSOORD – Zelfs nu, nu er door Covid-19 bijna geen activiteiten in en om het Koloniekerkje in Wilhelminaord georganiseerd mogen worden, komen er veel voorbijgangers een kijkje nemen bij de kerk.

De redactie ging in gesprek met José Bekkema, die samen met haar man Michiel, huurders en gastvrouw en gastheer zijn van de pastorie, het kerkje, de omliggende bostuin, en de houten groepsaccommodatie achter de kerk. Vanuit Zwolle vertrokken José en Michiel naar de pastorie om daar een bed en breakfast te beginnen. Na het eerste jaar werden plannen gesmeed om ook het Koloniekerkje bij hun activiteiten te betrekken. De Kolonieconcerten vonden er altijd al plaats, maar het sfeervolle kerkje zou voor veel meer doeleinden gebruikt kunnen worden, bedachten ze.

Vanaf die tijd worden er bruiloften georganiseerd. Bruidsparen uit het hele land komen op deze romantische locatie af.

De huwelijksvoltrekking kan er plaatsvinden, maar ook de receptie en het diner. Bij mooi weer wordt de tuin, versierd met bloemen en lampjes, betrokken bij de festiviteiten. Stervormige tenten bieden schaduw of onderdak tegen regenspitters. Wanneer het

weer een feest buiten niet toelaat, kan worden uitgeweken naar de houten schuur met houtkachel. Het is mogelijk om de hele feestdag in en om het kerkje te verblijven. José en Michiel zorgen dat het je aan niets ontbreekt. Niet alleen huwelijken, maar ook verjaardagsfeesten, huwelijksjubilea, een vriendinnenbijkomst met bij voorbeeld een high tea, een teambijeenkomst of bedrijfsdagen kunnen er plaatsvinden. Voor kinderen is het er ook goed toeven, het bos, een spellenkist, en ander speelgoed is volop aanwezig.

Voor begrafenissen blijkt het kerkje een uitgelezen plek te zijn. Of je nu gelovig bent of niet, dit kerkje biedt een serene plek waar iedereen zich prettig kan voelen. Ook bij een begrafenis is alles mogelijk in overleg met José en Michiel. En het is fijn dat je niet te maken hebt met de tijdsdruk van een volgende begrafenis.

Momenteel is er alleen nog geduld vereist zegt José, een groot aantal bruidsparen wacht met spanning af of hun feest komend voorjaar door kan gaan op deze idyllische locatie. www.koloniekerkje.nl

Familie Spikman, molenaars en bakkers in de Kolonie

FREDERIKSOORD – Als Klaas Spikman in 1854 van Havelte naar Frederiksoord vertrekt om daar de eerste zelfstandige molenaar/bakker van de Kolonie te worden, kan hij niet vermoeden dat het tot 1999 zal duren voordat de laatste Spikman de deur van de bakkerij voorgoed sluit.

Tot 1854 was de broodvoorziening in handen van de Maatschappij van Weldadigheid. Door een overvloedige aardappelooft ontstond het idee om aardappelen door het brooddeeg te mengen. Het brood werd daarna gebakken van twee derde aardappelen en een derde rogge. Daar kwam voorgoed een eind aan toen Spikman zijn intrede deed in Frederiksoord. Zij bakten, eerst samen met bakker Buit uit Nijensleek, brood uit rogge voor zo'n 2.000 mensen.

Klaas kreeg toestemming om een molen te bouwen op de plek waar nu de Molenlaan begint. De molen maalde graan maar ook water uit de Aa in de Kolonievaart naar Noordwolde zodat deze het hele jaar bevaarbaar was. In 1938 werd de molen gerestaureerd, maar in 1947 brandt hij af door kortsluiting en wordt niet herbouwd.

Als we Herman Spikman, geboren in 1936 als 5e generatie bakker, en zijn vrouw Alie spreken in hun woning in Steenwijk, zegt hij de brandende molen nog voor zich te zien. Het maakte een onuitwisbare indruk op de jonge Herman. Als 13-jarige jongen kwam hij bij zijn vader in de bakkerij. Hij verheugde zich erop, maar verlangde al gauw terug naar school, want het was zes dagen per week hard werken. Hij was zijn vrijheid kwijt. Toch wordt hij een bakker met veel liefde voor het vak. Naast het werk gaat hij twee jaar lang twee avonden per week naar Heereveen en haalt hij zijn diploma broodbakker. Daarna gaat hij nog twee jaar naar school in Leeuwarden en

behaalt hij zijn banketbakkersdiploma. Evengoed stond hij na zo'n avondschool de volgende morgen weer om vier uur in de bakkerij. Herman trouwt met Alie Hahn uit Wapserveen, zij werkte in de winkel bij kruidenier Verhagen in Nijensleek. Haar voorouders, van oorsprong hannekemaaiers uit Duitsland, vestigden zich rond 1824 in Frederiksoord.

Herman en Alie wonen een aantal jaren bij vader en moeder in en nemen de bakkerij over van vader Berend. Deze verhuist met zijn vrouw naar Vledder, maar kan daar niet aarden. Het huis tegenover de bakkerij wordt gekocht en daar gaan zijn ouders wonen. Daarom heet het huis 'De Overkant'.

De luxe bakkerswinkel van Herman en Alie trekt klanten uit de wijde omgeving. Tot aan het koningshuis toe, zegt Alie lachend. Alie zorgt voor de winkel, de drie kinderen, en de boekhouding, Herman bestiert de bakkerij met in de topjaren wel tien man personeel.

Toen de SRV wagens op de weg kwamen, verkochten zij Spikman's brood. Herman stopte met venten. Met de komst van de eerste supermarkt in Vledder vreesde men de doodsteek voor de bakker. Echter de algemene voorkeur voor brood van de warme bakker boven fabrieksbrood zorgde voor een vaste, eigen klantenkring. Herman stond om vier uur op, deed een dutje van een tot twee en ging 's avonds om tien uur naar bed. Op vrijdag stond hij om half een op, terwijl Alie er dan net instapte. Evengoed fietste hij op maandagavond nog zestig kilometer op de racefiets en speelde hij tot zijn zevenendertigste een aardig potje voetbal.

'Het was hard werken', zeggen beiden, 'maar wat hebben we ook genoten.' En.... Herman kan het bakken nog niet laten. Bij de thee wordt een heerlijk stukje gevulde speculaas gepresenteerd en bij het weggaan geeft hij een zak amandelspeculaas mee voor thuis. Een zoete herinnering aan mooie jaren.

Nieuws van/uit Huis Westerbeek

- In november zijn de werkzaamheden voor de bouw van de tweede off-grid ready **koloniewoning** begonnen.
- De **restauratie van de koloniewoning** Kon. Wilhelminalaan 65 zal naar verwachting medio februari 2021 gereed zijn.
- De gemeenteraad van Westerveld heeft groen licht gegeven om in de begroting middelen te reserveren voor de **herinrichting van de parkeerplaats** bij het Huis van Weldadigheid. In dezelfde raadsvergadering is een jaarlijks bedrag

toegezegd ten behoeve van de exploitatie van het **museum De Proefkolonie**, zodat nu samen met de Provincie en de MVW een stevig fundament is gelegd onder de exploitatie van het museum.

- In 2018 en 2019 is er nauwelijks aangroei geweest van bomen op **Landgoed Boschoord**, daarom heeft er dit jaar in de bossen geen uitdunning plaatsgevonden. Normaal wordt maximaal 85% van de aangroei gekapt. In 2020 was de aangroei beter, volgend jaar kan weer beperkt worden gekapt. Het veilig-

heidsonderhoud van meer dan 3.000 laanbomen is inmiddels voltooid.

- Het in 2016 door de Provincie, de gemeente Westerveld en de MVW opgestelde **kolonienplan** is op veel onderdelen gerealiseerd, dan wel in uitvoering opgestart. De drie partijen hebben besloten het project te beëindigen. Dat houdt in dat Jacob Heitman zijn functie als gebiedsregisseur aan het eind van het jaar zal beëindigen. De gemeente zal in de komende jaren de regie houden over onderdelen die nog in uitvoering zijn.

Kort Kolonienieuws

- Op 8 oktober is bijna de voltallige gemeenteraad van Westerveld op werkbezoek geweest in het Huis van Weldadigheid. Peter Sluiter heeft de raad bijgepraat over de actuele situatie van het museum. Bob Veldman van de Stichting Weldadig Oord en voorlichter Ingrid Mascini lichtten de ontwikkelingen toe om Frederiksoord verder op de kaart te zetten. Hilco Broekman en Minne Wiersma vertelden over de nieuwe koloniewoningen en actuele ontwikkelingen in het gebied. De raad liet merken erg betrokken te zijn bij alle ontwikkelingen.
- Toeristische projecten van de Stichting Weldadig Oord worden financieel ondersteund door de Provincie.**

Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben besloten om een bedrag van € 91.500 beschikbaar te stellen voor vijf projecten in Frederiksoord, Wilhelminaoord en Veenhuizen. Een van de projecten is Belevens Landbouw Toen en Nu. In dit project, een initiatief van de Stichting Weldadig Oord, gaan bezoekers straks kennismaken met hoe het er vroeger in de koloniën op het agrarische terrein aan toe ging en wat er nu gebeurt. Centraal staat Hoeve Koning Willem III aan de Kon. Wilhelminalaan. Deze boerderij heeft altijd een modelfunctie gehad. Van oudsher stond deze boerderij model voor het schaalvergrotingsbeleid van de mvw. De grote schuur werd gebouwd in 1856 in opdracht van de Maatschappij. Ook nu nog is de aanwezigheid van moderne melkrobots en automatische voedersystemen voorbeeld van he-

dendaags agrarisch ondernemerschap. De bezoekers maken ook kennis met het Makker van een Akker project. Het kolonieschooltje krijgt een bijdrage om het gebouw te isoleren en het daarmee ook in de winter aantrekkelijk te maken voor bezoekers. Ook kan er uit de bijdrage een Beleefkaart worden ontwikkeld. Dat is een driedimensionale kaart die bezoekers de weg wijst over wandelroutes naar plaatsen waar iets te beleven valt.

Tenslotte worden cursussen gastheer- en gastvrouwschap gefinancierd voor vrijwilligers die de gasten op de verschillende plaatsen ontvangen. Voor Veenhuizen is er geld beschikbaar voor het project luistertocht Pauperparadijs, een project van het Gevangenis museum en de schrijfster Suzanne Jansen.

Koloniale Trosbosbes

FREDERIKSOORD – De oorspronkelijk uit Noord-Amerika afkomstige trosbosbes (*Vaccinium corymbosum*) is een struik uit de Heidefamilie (*Ericaceae*) en wordt in 1923 voor het eerst aangeplant in Drenthe.

Van dezelfde familie komen de Rode- en Blauwe bosbes veelvuldig voor in de bossen van de mvw en de Kleine veenbes en Cranberry bij lokale vennen.

Vanaf ongeveer 1930 wordt achter de voormalige G.A. van Swieten Boschbouw-

school te Frederiksoord een proeftuin aangelegd met meer dan twaalf verschillende rassen van de trosbosbes, waaronder de Pioneer, Jersey, Concord en Rancocas. Momenteel is deze proeftuin verwilderd en ligt er verlaten bij. Het verdient onze volle aandacht om deze oude cultuurgewassen te behouden. Herbarium Friscum te Wolvega heeft al plantmateriaal verzameld. Ooit was het traditie dat ieder jaar de eerste rijpe trosbosbessen werden aangeboden aan Paleis Soestdijk.

Reacties/Suggesties over *De Star* zijn welkom op redactie@de-star.nl. Via www.de-star.nl kunnen belangstellenden buiten het verspreidingsgebied een digitale versie van *De Star* aanvragen.

Denkt u er om dat u wijzigingen van uw e-mail-adres tijdig aan ons doorgeeft. In Museum *De Proefkolonie* en in het Logement Frederiksoord is altijd een gratis papieren versie verkrijgbaar.

Redactie – Tanneke Bloemendal, Peter Bom, Nico de Leeuw, André Tempelaar en Wanda Torrengra
Opmaak – Cor Krüter

SPONSOREN